

10. évfolyam

1. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis állítás elé a ☐ -be!

..../9

- a) ☐ A királyi várak a hozzájuk tartozó királyi birtokokkal alkották a várispánságokat és az egyházmegyéket.
- b) ☐ A pogánylázadásokat Vata és Vata fia, János vezette 1051-ben a Vértes-hegységben.
- c) ☐ A XII. század közepén települtek be német földről az első szász közösségek a Szepességbe és Erdélybe.
- d) ☐ A jobbágYTELEK két részből állt: a belső telekből vagy portából és a külső telekből (a belső telekkel arányos szántóból, kaszálóból, rétből és erdőből).
- e) ☐ I. Károly (Károly Róbert) idején a legnagyobb hasznot a manufaktúrákból származó jövedelem biztosította.
- f) ☐ Hunyadi János 1436-ban Csehországba kísért Zsigmondot, ahol megismerte a huszita gyalogság és a tábori tűzéréség erejét és a huszita szekérvár alkalmazását.
- g) ☐ Timur Lenk ankarai győzelme lehetővé tette, hogy Magyarországon kiépüljön a török elleni védelem.
- h) ☐ A korszerűtlen nemesi haderő helyett Mátyás egy tőle függő bandériális sereget fejlesztett ki.
- i) ☐ A kádi szedette be az adót, jobbágyportánként 60 akcsét.

2. Ki kinek a párja? Válassza ki az alábbi felsorolásból a megfelelőt, és írja a számát a vonalra!

..../6

- ① Mária Terézia ② Zrínyi Ilona ③ Wittelsbach Mária Jozefa
- ④ Szilágyi Erzsébet ⑤ Podjebrád Katalin ⑥ Merániai Gertrudis
- ⑦ Brandenburgi Katalin

- a) II. András _____
- b) Hunyadi János _____
- c) Hunyadi Mátyás _____
- d) Bethlen Gábor _____
- e) Rákóczi Ferenc _____
- f) Lotharingiai Ferenc _____

3./A Jelölje meg (így: ☒) annak a három tárgynak a nevét, amelyek I. Szent István koronázási ékszerei lehettek!

.... /3

☐ bárd	☐ korona	☐ szigony	☐ dárda
☐ lándzsa	☐ jogar	☐ pajzs	☐ lilimos zászló

3./B Nevezzen meg két személyt, akik I. Szent István uralkodása alatt végeztek térítő munkát Magyarországon!

.... /2

- (1)
- (2)

3./C Hol jött létre az első önálló magyar érsekség?

.... /1

4. Mi a közös a felsoroltakban? Fogalmazza meg egy-egy mondatban!

.... /5

a) Dobó István	Losonczy István	Szondi György
b) nádor	vajda	tárnokmester
c) kilenced bevezetése	háramlási jog	"egy és ugyanazon nemesi szabadság elve"
d) szász patríciusok	székely lófők	magyar előkelők
e) Sárospatak	Pápa	Debrecen

5. Soronként jelölje meg (így: ☒) azt az egy elemet, amelyik történelmi szempontból nem illik a sorba! Választását indokolja meg egy-egy mondatban!

.... /4

a) ☐ Szentgotthárd	☐ Sajó	☐ Muhi
b) ☐ kormányzó	☐ erdélyi vajda	☐ várispán
c) ☐ Báthori István	☐ Dózsa György	☐ Szapolyai János
d) ☐ Tábori Kis Tracta	☐ Éjjeli őrzés	☐ Az török áfium ellen való orvosság

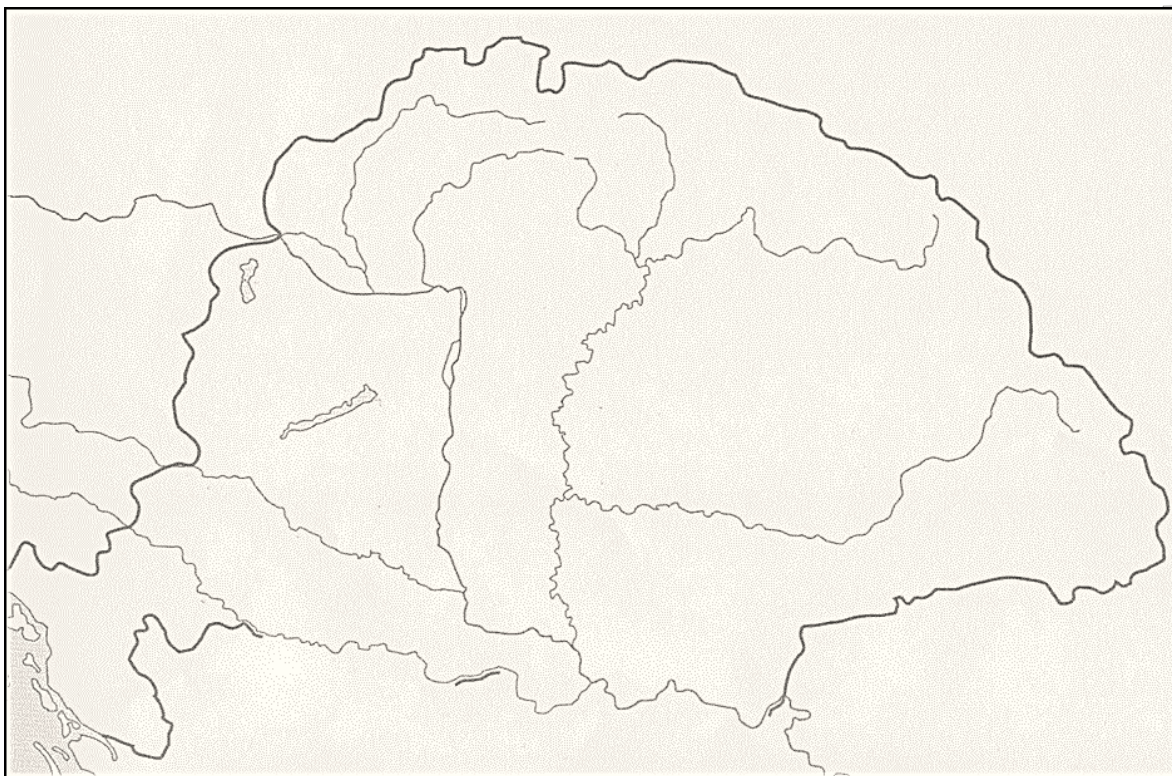
6. A következő szöveg hibás állításokat is tartalmaz. Írja a hibás szövegrészt és a javítását a táblázatba!

Az első Habsburg-ellenes felkelés a Báthory-szabadságharc volt 1604 és 1606 között, amelyet a bécsi béke zárt le 1606-ban. Eredményei: területi engedmények, rendi jogok és a vallásszabadság. Bethlen Gábor bekapcsolódva a 40 éves háborúba, engedményeket harcolt ki az 1621-es pozsonyi békében a császártól (megismételve a bécsi békét), ugyanígy I. Rákóczi György is győztes félként írhatta alá 1645-ben a linzi békét.

Erdély pusztulása után a politikai élet központja Magyarország lett. Itt az első szervezkedés Toldi Miklós nevéhez fűződik 1664-ben, majd az ő halála után Wesselényi Ferenc nádor, később Zrínyi Péter horvát bán és Nádasdy Ferenc tárnokmester álltak a mozgalom élére. Céljuk egy töröktől függő plebejus köztársaság megteremtése volt. 1670-ben bontakozott ki a felkelés, ami rövidesen megbukott. Vezetőit száműzték, I. Lipót felfüggesztette az országgyűlést és a nádort tisztségéből. Kormányzóságot szerveztek Pozsonyban, a végvári katonák 2/3-át elbocsátották, eltörölték a vallásszabadságot, növelték az adókat és a parasztság terheit.

1678-ban I. Rákóczi Ferenc (1657-1705) állt a mozgalom élére, aki katonai sikerei, valamint jó házassága révén az egész Felvidék urává lett. 1682-85 között Felső-Magyarországon megszervezte a kuruc katonaságot, majd 1690-ben moldvai fejedelemmé kiáltotta ki magát, ám hamarosan kiszorították az országból. Az 1699-ben aláírt vasvári béke értelmében Nikodémiába száműzték.

Helytelen, téves információ	Helyes, javított információ

7. Az alábbi kontúrtérképen készítsen rajzos vázlatot Zrínyi Miklós téli hadjáratáról (1664)!

.... /4

8. Nevezze meg, milyen eseményről szól az alábbi forrásrészlet! Adja meg az időpontját is!

.... /2

„Buda alá Európa minden nemzete elküldte fiait. Együtt küzdöttek a császár katonáival magyarok, németek, szászok, csehek, frankok, svábok, brandenburgiak, franciák, angolok, spanyol hercegek és olasz tűzmesterek...

Buda visszavívásáért harcoló összesen 76 000 főnyi haderőben mintegy 15 000-20 000 főnyi magyart tartottak nyilván, azaz minden ötödik katonát a Királyság adta...”

(R. Várkonyi Ágnes: *A királyi Magyarország*)

a) Az esemény:

b) időpontja:

9. A forrásrészlet és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

.... /6

„[...]1.§ Mindamellett a karok és rendek e pontban is, hódolatuknak [...] és [...] hűségük kötelességének további tanúsítására, s a bizalmatlanságnak, mely a király s az ország és annak kapcsolt részei közt e miatt netalán a jövőben felmerülhetne, gyökeres kiirtására alázattal kedveskedő s hódoló lélekkel beleegyeztek, hogy az ellentmondás s ellenállás szabadságáról beiktatott záradékot, Endre király törvénye [...] 31. cikkelyének tartalmából s értelméből, következőleg az előbb leírt módon letett koronázási esküből is, e jelen törvényes rendelettel kizárják s eltávolítsák...”

a) Mikor keletkezett a törvény?

b) Hol keletkezett a törvény?

c) Mi a történetírásban használt neve a szemelvényben említett uralkodónak?

.....

d) Miről mondtak le a rendek ezen az országgyűlésen?

.....

e) Mit ismertek el a törvényben?

f) Ki volt az az első Habsburg uralkodónk, aki nem választással, hanem öröklés

következtében viselhette koronáját?

.....

10. Rejtvény

- a) Temesi ispán eredeti neve, Magyarországon Ozorai Pipoként ismert.
 b) városi előkelő
 c) 1671-től Magyarországon elszállásolt katonák ellátása
 d) Werbőczy István műve
 e) Itáliai zsoldos hadvezér. Császári főtiszt. 1686-ban Debrecenben kegyetlen módszerekkel szedette be az adót. Eperjesen vérsztörvényszéket állított fel 1687-ben
 f) Részek. A XVI-XVII. század folyamán Kraszna, Közép-Szolnok, Bihar, Zaránd, Máramaros és Kővár vidéke tartozott ide
 g) Katonai szállításhoz kötelezően szolgáltatott igásállat, fogat, hadiszállítás, jobbágyi kötelezettség
 h) Nagyváradi püspök, esztergomi érsek, Hunyadi Mátyás nevelőjének vezetéknéve
 i) Letelepítette a hajdúkat
 j) Várostípus
 k) Művészettörténeti stílus (Pl. mainzi dóm)
 l) XI. Ince pápa által 1684-ben létrehozott katonai szövetség
 m) II. Rákóczi Ferenc által 1705-ben bevezetett rézből készült fizetőeszköz
 n) A Thököly-felkelés és a Rákóczi-szabadságharc idején a Habsburgok katonáinak gúnyos elnevezése
 o) 1232-ben a zalai serviensek által kiadott oklevél helyszíne
 p) Ennek a protestáns felekezetnek a lelkesze Dávid Ferenc
 q) Savoyai Jenő 1697-ben itt aratott döntő győzelmet a törökök felett
 r) 1541-ben kötötte ezt az egyezményt Fráter György Habsburg Ferdinánddal
 s) Protestáns vallás egyik irányzata
 t) Erdély magyar nyelvű, többnyire katolikus vallású népessége

a)														
b)														
c)														
d)														
e)														
f)														
g)														
h)														
i)														
j)														
k)														
l)														
m)														
n)														
o)														
p)														
q)														
r)														
s)														
t)														

u) Írja le a megfejtés jelentését!

v) Nevezze meg, milyen eseményhez kapcsolódik a megfejtés!

11./A Nevezze meg, milyen művészettörténeti stílusúak a képen látható műemlékek!

11./B Jelölje meg (így: ☒) annak a két alkotásnak a nevét, amelyek a fenti épületekkel megegyező stílusban készültek!

☐ Zrínyi Miklós csáktornyai kastélya

☐ jáki templom

☐ Mátyás - templom

☐ visegrádi királyi palota

☐ zsámbéki templom,

☐ esztergomi bazilika

☐ esztergomi Bakócz - kápolna

11./C Írjon két jellemzőt, amivel választását indokolja!

(1)

(2)

12. Hol történtek a következő események? Írja az eseményhez kapcsolódó helyszínt és a térképen található sorszámot a vonalra!

..../7

a) Itt szenvedett súlyos vereséget a Tomori Pál és Szapolyai György vezette magyar had I. Szulejmán oszmán szultán seregeitől.

helyszín: sorszám:

b) Károli / Károlyi Gáspár által lefordított Biblia kinyomtatása

helyszín: sorszám:

c) Pázmány Péter által 1635-ben alapított egyetem

helyszín: sorszám:

d) Savoyai Jenő törökök feletti 1697-es döntő győzelme után az Oszmán Birodalom békét kért, amelyet 1699-ben kötöttek meg

helyszín: sorszám:

e) A kuruc rendek először itt tartottak országgyűlést, ahol vezérlő fejedelemmé választották II. Rákóczi Ferencet.

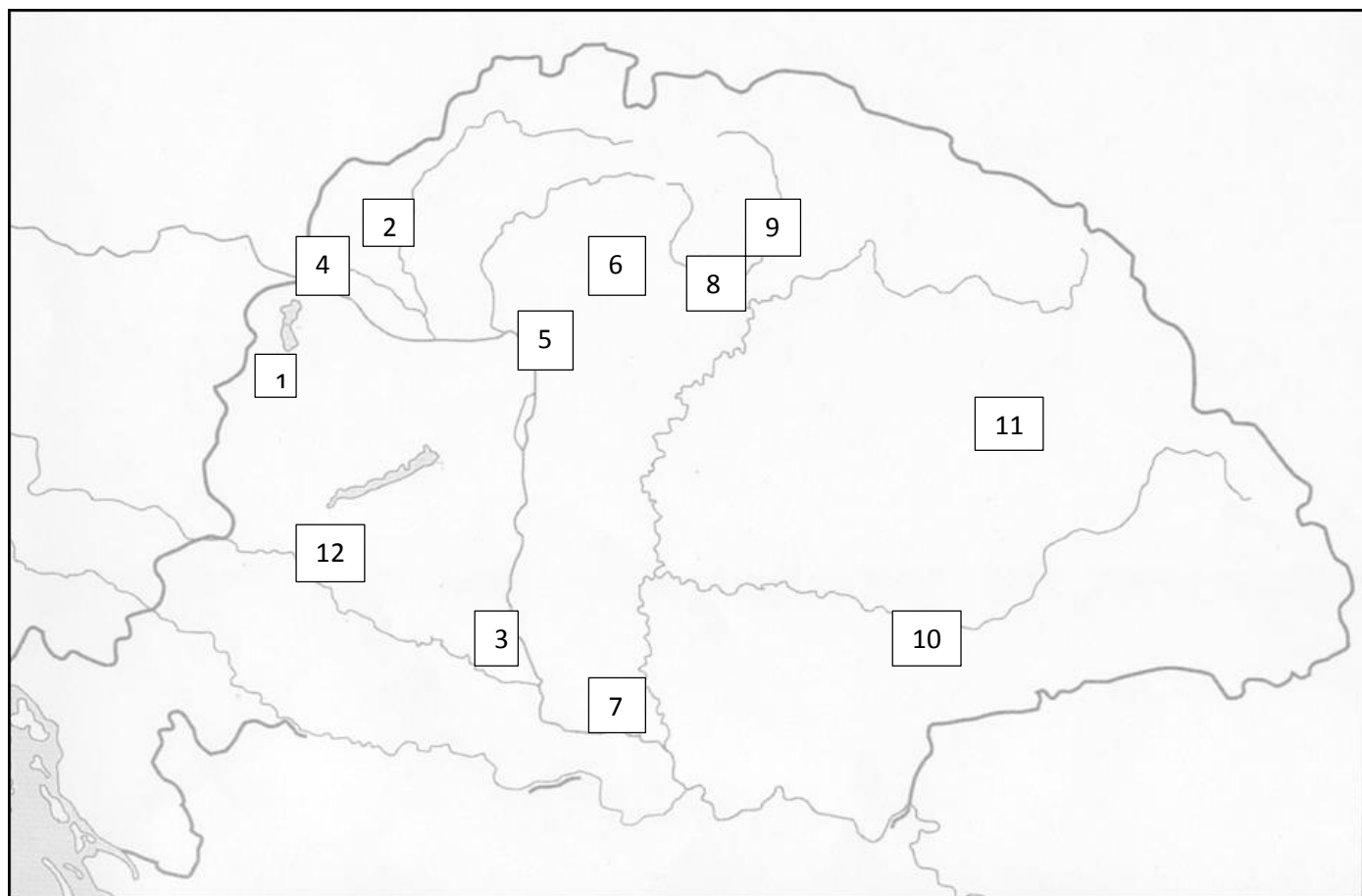
helyszín: sorszám:

f) 1707-ben ezen az országgyűlésen mondták ki a Habsburg-ház trónfosztását.

helyszín: sorszám:

g) Ebben a városban, 1741. június 25-én, a Szent Márton-dómban Mária Teréziát Magyarország királyává koronázták.

helyszín: sorszám:

13. A források és saját ismeretei alapján mutassa be Mária Teréziát, mint felvilágosult abszolutista uralkodót!

.../14

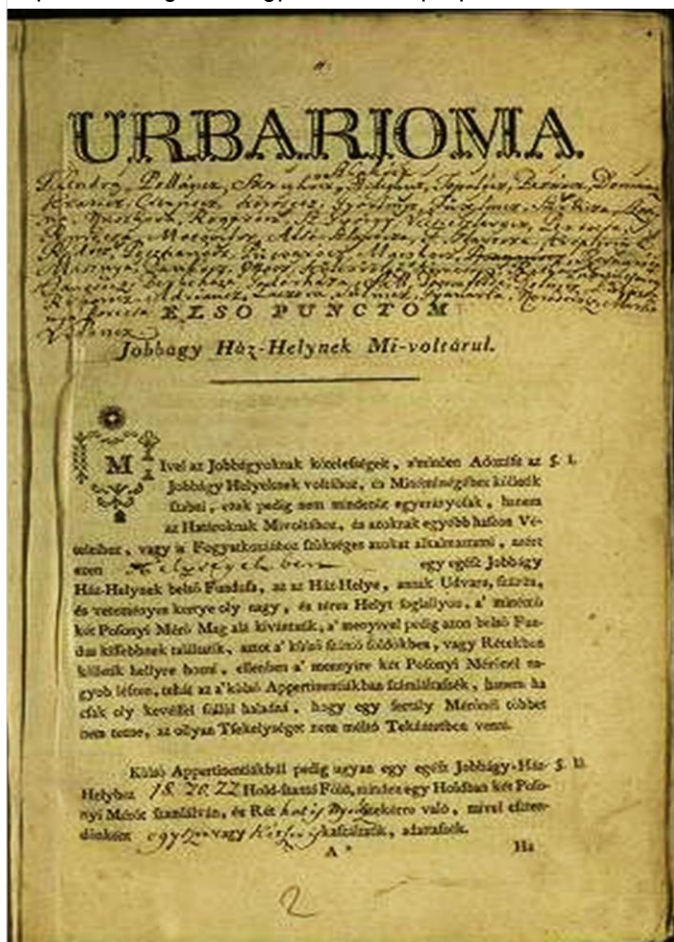
„E kísérlet során pótolniuk kellett sok olyasmit is, amit a fejlettebb nyugat-európai államokban a klasszikus abszolutizmus már a 17. században megteremtett a politikai egységesítés, a központosítás, a népesítés, a gazdaságpolitika, az iparpártolás, a műszaki szervezet, az iskolázás, a közegészségügy

terén.” (Kosáry Domokos: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon*, Bp., 1980. 274.)

„A felvilágosult abszolutista kormányzás módszereit Bécsben az uralkodó közvetlen tanácsadói, az ún. *osztrák kameralisták* dolgozták ki. Egyikük, *Joseph von Sonnenfels* volt az, aki rendszerezte az új kormányzati mód állami, közigazgatási és pénzügyi elveit. Összegző művében (*"Grundsätze der Polizey- Handlung- und Finanzwissenschaft"* tehát: "Az államigazgatás, a kereskedelem és a pénzügy tudományos alapjai") sorra veszi mindazt, amit az új államnak közvetlen irányítása alá kell vonnia a hatékonyság érdekében. Sok egyéb között ezek közé tartozik a mindaddig egyházi hatáskörben lévő *oktatásügy* is." (Kosáry, 1980. 159.)

(A kép forrása:

<http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/view/vas-adrianc>)

Mária Terézia, a felvilágosult abszolutista uralkodó

11

[illegible]

elérhető pont: 100 pont

elért pont:.....